

Predstavljena zbirka pjesama serdahelske pjesnikinje Jolanke Tišler: Odlazim u morske tišine

8. stranica

Obilježen Dan međunarodnoga priznanja
Republike Hrvatske 3. stranica

Petroviski večer jubilejov

11. stranica

„Dil-dil duda“ u Keresturu

14. stranica

Komentar

Godina ova

Brojan je prijedlog zakona za izmjenu i dopunu u proljetnome razdoblju zasjedanja Mađarskoga parlamenta, među inima Zakona o financiranju Crkava, tzv. Zakona o stručnoj naobrazbi i također Zakona o pravima narodnosti. Planira se usvajanje umalo devetnaest zakonskih prijedloga, navodi se među ostalim na portalu Mađarskoga parlamenta. Ali to i ne znači da neće se usvojiti druge preporuke, koje zastupnici imaju pravo predložiti. U vezi s Crkvama za očekivati je da će se mijenjati sustav njihova financiranja, te moguć je i broj vjerskih zajednica koje država priznaje kao Crkvu. Po jednome dnevnom listu nužnost je izmjene i dopune pravnoga propisa o narodnostima poradi „okončanja pitanja koja su se javila tijekom njegove primjene, posebnim naglaskom na samoupravne izbore 2019. godine“. Također će biti na dnevnom redu prijevremeni prihvrat Zakona o proračunu za 2020., po obrazloženju sve to poradi unapređenja stabilnosti i izračunljivosti.

No ono što je sigurno, 2019. godine bit će tri četverodnevna i tri trodnevna duga vikenda, pet dana za božićne blagdane, a također i to da Rumunjska presjeda Europskom unijom. Doduše, rumunjsko predsjedanje traje tek do travnja jer su 26. svibnja 2019. četvrti izbori za Europski parlament, u koji Mađarska ima pravo delegirati 21 zastupnika. Pravo postavljanja liste ima ona stranka koja je prikupila dvadeset tisuća pravovaljanih potpisa birača. Još se ne zna što će biti posrijedi kampanje, premda je oporba iskoristila ulične prosvjede protiv usvajanja Zakona o radu, nazvanim „ropskim“ te za nekoliko sati izašla u javnost sa zajedničkim nastupom i na jesenskim samoupravnim izborima, jednako tako i kandidatima za načelnika grada Budimpešte. U narečenim izborima, koji će biti najvjerojatnije u listopadu, i Hrvati u Mađarskoj su zainteresirani. Možda je vrijeme da se krene u kampanju, ali ne s jednom rečenicom: „upišite se u registar hrvatskih birača“, nego s planom skupova po županijama za pripremu. Javno, glasno i pregledno.

Kristina

Glasnikov tjedan

Ovih dana čitam na mrežnim stranicama napis naslova Dvojezičnost – otegotna okolnost ili prilika; bio bi to moj prijevod naslova zbornika na mađarskom jeziku koji nam donosi naslove i imena mađarskih istraživača te najnovija saznanja o mađarskom jeziku, njegova položaja među Mađarima izvan granica Mađarske. Napomenimo da je zbornik dio serijskog izdanja novosadske katedre za Mađarski jeziki i književnost tamošnjega Filozofskog fakulteta, a u njemu su napisi istraživača iz „zemalja Karpatskoga bazena: Mađarske, Slovačke, Rumunjske, Hrvatske i Srbije, te iz više mađarskih visokoškolskih ustanova ili istraživačkih središta“. Znatiželja me potaknula da zabilježim i prevedem za Tebe, dragi čitatelju, kojim se temama bave spomenuti istraživači mađarskog jezika i književnosti u spomenutim zemljama i središtima.

Kako stoji u prikazu, zbornik čine četiri tematske cjeline. U prvoj se govori o psiholingvističkim i psihološkim motrištima o organizaciji i ustroju mozga i njegovim psihološkim učincima. Postavlja se pitanje je li uopće postoji dvojezični mentalni leksik te se pita o psihološkim učincima dvojezičnosti i višejezičnosti uz donošenje najnovijih rezultata istraživanja.

U drugoj se tematskoj cjelini govori o dvojezičnom i višejezičnome društvenom

uređenju, razmatrajući jezične i dvojezične kontakte i društvene probleme, tako osobitosti kontaktnih inačica mađarskog jezika u Karpatskom bazenu ili posljedice jezičnog kontakta. Govori se o multigentnome mađarskom jeziku i njegovoj hrvatskoj inačici, o multikulturalnome jezičnom pejzažu u Temišvaru, o stavovima mađarskih odgojitelja u Rumunjskoj, o dvojezičnosti, o jezicima manjina u tijeku urbanizacije uz usporednu studiju urbane višejezičnosti u arktičkim autohtonim zajednicama Dudinka (Rusija).

U trećoj se tematskoj cjelini problematiziraju onomastičke i frazeološke posljedice dvojezičnosti pristupajući problemu s lingvističkog, onomastičkog, kontrastivnog, frazeološkog i komunikativno-pragmatičnog motrišta, govori se o leksičko-morfološkim značajkama vodnih imena Alsó-Ipolya (Slovačka), o imenici ruka ili najvažnijim frazemima za provjeru ruke (dlan) / ruke na srpskom i mađarskom jeziku, te o ispitivanju uporabe komunikativnih frazeologizama među srednjoškolicima.

Četvrta tematska cjelina okuplja radove na temu Dvojezičnost – pravo – javna uprava – specijalizirani prijevod, razmatra se dvojezičnost s pravnog, terminološkog i stručnopravoditeljskog stajališta. Govori se o međunarodnom i teorijskopravnom obujmu materinskoga jezika, dvojezičnosti i višejezičnosti, o dvojezičnosti u općinskoj upotrebi jezika temeljenoj na mađarskim primjerima u Slovačkoj, te o prednostima i nedostacima dvojezičnosti u stručnome prijevodu.

Branka Pavić Blažetin

„Postavlja se pitanje je li uopće postoji dvojezični mentalni leksik te se pita o psihološkim učincima dvojezičnosti i višejezičnosti.“

Pratite medijske platforme Medijskog centra Croatica!

MEDIJSKI CENTAR *Croatia*

mcc.croatia.hu – dnevne vijesti • www.glasnik.hu – dnevno svježije vijesti, napisi, albumi fotografija; radio.croatia.hu – 24 sata glazbe, utorkom, četvrtkom i petkom od 18 sati radijske emisije s ponavljanjima drugoga dana u 10 sati. Tiskano izdanje Hrvatskoga glasnika – svakoga petka u Vašem domu. Budite naši prijatelji, pratite Medijski centar Croatica i preko Fejsbukovih profila: Hrvatski glasnik; Radio Croatia; Croatia TV

Obilježen Dan međunarodnoga priznanja Republike Hrvatske

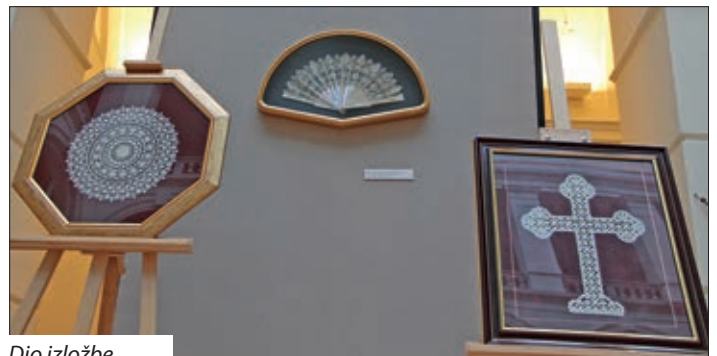
U povodu obilježavanja Dana međunarodnoga priznanja Republike Hrvatske, 15. siječnja 2019. godine, u budimpeštanskoj Kući mađarske baštine otvorena je uzorna izložba „Hrvatska i mađarska čipka – naša zajednička baština“, u organizaciji Veleposlanstva Republike Hrvatske u Mađarskoj i Kuće mađarske baštine. U nazočnosti brojnih uzvanika kako veleposlanika, predstavnika diplomatskoga zbora u mađarskome glavnom gradu tako i predstavnika Hrvata u Mađarskoj upriličena je i gastronomska, kulturna i turistička promidžba grada Paga.

Dio publike

Nazočne je pozdravila voditeljica Radionice za primijenjenu narodnu umjetnost Kuće mađarske baštine Katalin Beszprémy, koja je naglasila da Veleposlanstvo Republike Hrvatske i Kuća mađarske baštine izložbu paške i halaške čipke priređuju povodom Dana međunarodnoga priznanja Republike Hrvatske. Istaknula je da Kuća mađarske baštine smatra svojom određenošću predstavljanje bogatstva mjesnih kultura, i podupiranje njezina postojanja. Smatra da kultura jača mjesne zajednice, snaži samobitnost, stvara zajedničke vrednote i tako postane poveznikom snagom. Izložbu su svečano otvorile državna tajnica Ministarstva ljudskih resursa Mađarske dr. Orsolya Pacsaj-Tomassich i pomoćnica ministrice kulture dr. sc. Iva Hraste Sočo. U svečanim govorima istaknuta je činjenica da je UNESCO pašku i halašku čipku uvrstio u nematerijalnu kulturnu baštinu čovječanstva. Nazočne je pozdravio i veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj dr. sc. Mladen Andrić. U okviru otvorenja izložbe upri-

ličena je i gastronomska, kulturna te turistička promidžba grada Paga. O povijesti i kulturnim znamenitostima grada Paga govorio je predsjednik Gradskoga vijeća Domagoj Vičević, o turističkim ponudama ravnateljica paške Turističke zajednice Vesna Karavanić. Nazočne je pozdravila i ravnateljica predstavništva Hrvatske turističke zajednice u Mađarskoj Ivana Herceg, koja je među inima govorila i o gastronomskoj ponudi večeri. Predstavljeni su i proizvodi Paške sirane i Solane Pag. U sklopu gastronomskog prikaza posluženi su paški specijaliteti – sir, skuta, štrike, kolačići, padešpanji i baškotini uz pašku travaricu i vino, a cijeli je događaj popraćen glazbom i pjesmom te prikazom niza promidžbenih filmova o Pagu.

Dio izložbe

U privlačnom prostoru Kuće mađarske baštine, uz halašku čipku, prikazana je paška čipka s izlošcima Društva paških čipkarica Frane Budaka i Benediktinskog samostana sv. Margarite. Umijeće šivanja paške čipke predočila je čipkarica Gordana Maržić u paškoj narodnoj nošnji. Kako se u brošuri o paškoj čipki navodi, vjeruje se da ona ima korijene u Mikenji, i da se u Pagu počela raditi potkraj 15. stoljeća. Veliku važnost u njezinoj povi-

jesti imaju sestre benediktinke iz samostana sv. Margarite koje su bile glavni pokretači čipkarstva i škole čipke u Pagu. Na svom putu razvoja u savršenstvo kojim se danas ponosi, paška je čipka putovala u razne krajeve svijeta, a u vrijeme Marije Terezije šila se na dvoru. S vremenom je čipka postala samostalan uresni predmet, ukras na namještajima, uokvirena na zidovima, ušivana u odjevne predmete, ukras plahtama, jastucima, zastorima, stolnjacima te kao ures na crkvenom ruhu. „Čipkarska škola“ u Pagu osnovana je 1906. godine, a utemeljio ju je tadašnji paški gradonačelnik Frane Budak, a prva je učiteljica bila Nina Rakamarić. Čipkarska je škola neprekidno radila do 1945. godine, a nakon toga s manjim i većim prekidima. Godine 1994. počela je djelovati u sklopu Srednje škole Bartula Kašića kao jednogodišnji tečaj čipkarstva, koji je do danas iznjedrilo preko dvjesto novih čipkarica.

Kristina Goher

Čipkarica Gordana Maržić u paškoj narodnoj nošnji

Čipka kao ukras odjevnih predmeta

Baranja – Županijski hrvatski dan

Javna tribina Hrvatske samouprave Baranjske županije

Hrvatska samouprava Baranjske županije u domu kulture sela Narada (Nagynyárád) 1. prosinca 2018. priredila je Županijski hrvatski dan i godišnju javnu tribinu. Nakon izvješća o radu Hrvatske samouprave Baranjske županije i urudžbe odličja „Za baranjske Hrvate“ slijedio je program mohačkoga KUD-a „Zora“ i KUD-a „Mihovljan“ iz Hrvatske, te zajednička večera i bal s Orkestrom „Juice“.

Već se ubičajilo da Hrvatska samouprava Baranjske županije svoju javnu tribinu povezuje i s organiziranjem Županijskoga hrvatskog dana, kaže predsjednik sedmočlanoga samoupravnog tijela Mišo Šarošac dodajući da se svake godine i javna tribina i Županijski hrvatski dan održava u kojem drugom naselju Baranjske

Mišo Šarošac, predsjednik HSBŽ

KUD „Zora“

KUD „Mihovljan“

županije u kojem djeluje Hrvatska samouprava. Ove su se godine odlučili za Narad, u kojem od 2006. godine djeluje Hrvatska samouprava. Narad nije tradicionalno hrvatsko naselje, većinom su ga tijekom stoljeća naseljavali Nijemci, a Hrvati su u njemu, onoliko koliko ih ima, dospjeli ženidbenim vezama ili doselidbom iz obližnjih naselja u kojima je obitavao hrvatski živalj. Po popisu pučanstva iz 2011. godine, u Naradu živi 34 osobe koje su se izjasnile Hrvatima, kako nam kaže Đuro Perović koji se s mohačke Vade prije dvadesetak godina ženidbom udomio u Naradu. Ima među njima mnogo onih koji ne znaju hrvatski jezik, simpatizera, bračnih drugova, a teško je i pitanje hoće li dogodne uspjeti utemeljiti Hrvatsku samoupravu u Naradu. Nadaju se da će premostiti sve teškoće. Zastupnici tročlanoga naradskog hrvatskog zastupničkog tijela su krajem 2018. godine tek dva člana: Andrija Balatinac i Tibor Staub. U hrvatskome biračkom popisu sela Narada 2014. godine bilo je upisano 32 birača, od čega je njih 25 pristupilo izborima. Organiziramo narodnosni dan s Nijemcima, natjecanje u malom nogometu, posjećujemo i sudjelujemo s kuharskim i malonogometnim, ribičkim društinama na hrvatskim priredbama u Baranji, veoma se volimo družiti i obožavamo folklor, ples i pjesmu, kažu Naradci.

Sedmočlano zastupničko tijelo Hrvatske samouprave Baranjske županije, na čelu s predsjednikom Mišom Šarošcem i zastupnicima – od kojih je njih petero bilo

Stipan Daražac, voditelj KUD-a „Zora“

Đuro Jakšić sa suprugom

Dio nazočnih

Dio nazočnih

nazočno Brigita Štivić Sándor, Vera Kovačević, Ljubica Weber, Milica Sörös i Milan Sabo, izbivala je Jadranka Gergić – izvijestilo je o radu u 2018. godini i sredstvima kojima je gospodarilo te ostvarenim programima. Sveukupni godišnji prihod, zaključno s 29. studenim, bio je 8 507 944 Ft, od čega je na računu ostalo 1 397 266. Ft, a u blagajni 87 360. Ft. Spomenuti okvir čini ostatak iz prijašnje godi-

ne uz potporu za djelovanje u 2018. godini, 1 929 200 Ft te potporu za zadatke 3 105 120 Ft, te iznos uplate 13 hrvatskih samouprava u županiji (od njih 34) u iznosu od 760 000 Ft uplaćen kako bi se ostvarila HDS-ova potpora u iznosu do milijun forinta, koja još nije stigla. Uz to na natječajima je dobivena potpora od Ministarstva ljudskih resursa; dva natječaja svaki po 300 tisuća forinta te potpora General-

nog konzulata Republike Hrvatske u iznosu od 130 180 Ft.

Kako je naglasio Mišo Šarošac, pomagače su sve molbe mjesnih hrvatskih samouprava, te programi županijskog i državnog značaja. Tako hodočašće u Međugorje, stručno putovanje u Vlačice, troškovi dvaju autobusa za državno hodočašće u Santovo, HDS-ov CroTour, posebni broj Hrvatskoga glasnika uz državni Dan Hrvata, nagrađeni na Županijskom danu, božićni koncerti...

Među nazočnim Naradcima i gostima – među njima glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, konzul Neven Marčić, HDS-ov predsjednik Ivan Guban – našli su se Hrvati, većinom zastupnici mjesnih samouprava iz Kozara, Katolja, Vršende, Olasa, Mohača, Pečuha, Mišljena i drugih naselja. Slijedila je dodjela odličja "Za baranjske Hrvate". Ove su godine odličja uručena Đuri Jakšiću, počasnom predsjedniku Čitaonice mohačkih Šokaca, i mohačkom KUD-u Zora. Slijedio je folklorni program u kojem su nastupili mohački KUD Zora i KUD Mihovljan te narodski harmonikaš Csanád Orgyán. Zatim večera i bal uz Orkestar Juice.

Kulturno-umjetničko društvo Mihovljan iz Mihovljana u Krapinsko-zagorskoj županiji, dva kilometra od Čakovca, na svojoj dvodnevnoj turneji po hrvatskoj i mađarskoj Baranji nastupilo je u Naradu. Posjetili su i Đakovo, Osijek i Mohač. KUD broji stotinjak djelatnih članova raspoređenih u tri sekcije: mješoviti pjevački zbor, tamburaši i folklorni ansambl. Uz mješoviti pjevački zbor postoji više dobrih tamburaških sekcija, dječji i odrasli folklorni ansambl, te ženska vokalna skupina "Žetelice". Mađarsko su gostovanje ostvarili s potporom Ministarstva vanjskih poslova Republike Hrvatske, kaže Predrag Kočila, predsjednik KUD-a.

Branka Pavić Blažetin

Otvoren niz pokladnih zabava bačkih Hrvata

Baškutsko bunjevačko prelo

Dušnočki KUD „Biser“

U organizaciji Kulturne udruge bunjevačkih Hrvata (utemeljena 2000.), 5. siječnja u Baškutu je priređeno već tradicionalno Bunjevačko prelo, čime je otvoren niz pokladnih zabava, hrvatskih (bunjevačkih, rackih, šokačkih) prela i balova u Bačkoj koji će

potrajati sve do početka korizme. Baškutsko je prelo obnovljeno 2000. godine, kada se organizacije primila novoutemeljena Kulturna udruga bunjevačkih Hrvata u Baškutu, a ponajviše zalaganjem Tereze Pap, koja je najzaslužnija da se Prelo održalo do danas. Da se ono održalo do naših dana, najzaslužniji je pokojni učitelj tambure Joso Ribar, koji se desetljećima zalagao za očuvanje pučkih zabava i običaja bunjevačkih Hrvata. Međudobno, preko dva ciklusa u organizaciju se uključila i mjesna Hrvatska samouprava, koja na posljednjim izborima nije utemeljena. Posljednjih se godina organizacije Prelo primila predsjednica Udruge bunjevačkih Hrvata Ildikó Pap, a njoj, kao i svake godine, pomagali su članovi Udruge, baškutske obitelji i pojedinci. Ove je godine priredba ostvarena supotporom Seoske samouprave te potporom osvojenom na natječaju Fonda Ministarstva ljudskih potencijala.

Dušnočki orkestar „Zabavna industrija“

FOTO: ERIKA GABOR

Organizatorice prela nekad i danas, u sredini slijeva Tereza Zorić Pap i kći Ildiko Pap s mladima

Kako bješe prijašnjih godina, i na ovogodišnjem se Prelo okupilo više od 200 gostiju, kako pripadnika hrvatske narodnosti iz bačkih naselja tako i brojnih simpatizera, ljubitelja bunjevačkih pjesama i plesova.

U kolu je bilo najveselije

Baškutska zabava, održana u mjesnoj priredbenoj dvorani, već uobičajeno, otvorena je najpoznatijom preljskom pjesmom, prepoznatljivim stihovima Nikole Kujundžića „Kolo igra, tamburica svira, pisma ječi ne da srcu mira“, a izveli su je članovi dušnočkog Orkestra „Zabavna industrija“. Okupljene je uime organizatora pozdravila predsjednica bunjevačke udruge Ildikó Pap, a Prelo je otvorio načelnik sela Zoltán Alszegei, koji je uz ostalo ukazao na važnost očuvanja baštine.

Nakon uvodne pjesme zaigralo se veliko kolo, a u nastavku večeri za dobro raspoloženje pobrinula se „Zabavna industrija“, pa je zabava uz druženje i dobru kapljicu vina potrajala do sitnih sati. U prigodnome kulturnom programu nastupio je dušnočki KUD „Biser“ koji je u santovačkoj šokačkoj nošnji izveo tri bunjevačke i šokačke koreografije.

Niz od čak petnaest pokladnih zabava bačkih Hrvata, koje se posljednjih desetak godina održavaju svake subote u našim naseljima, nerijetko po dva, ali bit će subote i s tri, završava 2. ožujka jedinstvenim Muškim prelom u Gari.

Stipan Balatinac

V. Dan kulture bošnjačkih Hrvata u Udvaru

U organizaciji Hrvatske narodnosne samouprave sela Udvara, 29. prosinca 2018. u mjesnom domu kulture priređen je V. Dan kulture bošnjačkih Hrvata u Udvaru. Tradicionalno prosinačko okupljanje udvarskih Hrvata i svih njihovih simpatizera i ove je godine raznolikošću sadržaja okupilo više naraštaja i više interesa. Tročlano zastupničko tijelo spomenute Hrvatske samouprave, na čelu s predsjednicom Martom Barić Rónai i zastupnicima

Natália Rónai i Perica Balaž

Salančanke

Mišom Božanovićem i Stevicom Emberovićem, brojnim programima popularnoga sadržaja iz tjedna u tjedan, iz mjeseca u mjesec nudi bogatu ponudu koja oduševljava brojne Udvarce svih naraštaja, bilo da se radi o hodočašćima, posjetu kazalištu, plesanicama, popularnim predavanjima, ljetnom kampu mladih...

Tako se i ovoga puta već u kasnim poslijepodnevima napunio udvarski dom kulture, a među okupljenima bio je i tamošnji načelnik Artur Ždral. Suradnja Hrvatske i Seoske samouprave na zavidnoj je razini, kažu obje strane. Vrijedne i vješte Udvarkinje skuhalo su domalo tristo komada sarme koja je toliko ukusna da onaj koji ju je ondje kušao, danima će govoriti o njoj. Tako je bilo i ovoga puta. Svi su sudionici programa počašćeni sarmom i domaćim kolačima.

Program je Dana vodila Ivana Božanović. Nastupila su djeca sudionici udvarskoga ljetnog tabora hrvatskoga jezika i kulture s kojima su plesove uvježbali Natalija Rónai i Perica Balaž. Potom je primjereno godišnjoj tradiciji Branka Pavić Blažetin predstavila Hrvatski kalendar 2019. Suradnja Croatice i Hrvatske samouprave toga sela ostvaruje se već godinama kako u ljetnom kampu kroz novinarske radionice tako i kroz predstavljanje Croaticinih izdanja, u prvom redu godišnjaka Hrvatski kalendar.

Dr. sc. Stjepan Blažetin

Znanstveno-popularno predavanje naslova „Hrvatski tragovi u Pečuhu“ održao je dr. sc. Stjepan Blažetin. Zatim je nastup salantskoga KUD-a Marica predstavio božićni stol uz pjesmu i hrvatsku riječ. Slijedio je nastup Pjevačkoga zbora „August Šenoa“

S molitvenikom i jabukom

uz pratnju Orkestra Vizin, koji je pratio i Salančane te program udvarskoga harmonikaškog trija u sastavu otac i kći Tomica i Maja Božanović kojima se priključila i harmonikašica Emese Krasznaiz uz vokalnu pratnju Veronike Šajnović i Eržike Orović, članica Ženskoga pjevačkoga zbora Snaše iz Pogana. Na kraju programa nastupio je još jednom Ženski pjevački zbor Augusta Šenoa te solisti Natalia Rónai

Među nazočnima generalni konzul Drago Horvat sa suprugom

i Perica Balaž. Nakon programa goste su zabavljali mjesni svirci, a na večernjem je balu svirao je Orkestar Juice. Organizatori procjenjuju da je toga dana dijelove narečenih programa posjetilo sveukupno više od petsto zainteresiranih.

Program se ostvario s potporom: Croatice, neprofitnog poduzeća za kulturu, izdavačku i informativnu djelatnost, Ministarstva ljudskih resursa, a među inima pribivali su mu generalni konzul Drago Horvat, HDS-ov predsjednik Ivan Guban i brojni drugi.

Branka Pavić Blažetin

Predstavljanje nove zbirke Jolanke Tišler

U prostorijama Hrvatskoga kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“, u Serdahelu 5. siječnja upriličeno je predstavljanje nove zbirke „Odlazim u morske tišine“ pomurske pjesnikinje Jolanke Tišler. U konferencijskoj dvorani Fedakove kurije okupio se ugledan broj publike kako bi s autoricom podijelio radost nastanka njezine treće samostalne zbirke u izdavaštvu Narodnosne udruge za seoski razvoj Pomurja, sa sjedištem u Serdahelu. Novu zbirku i stvaralaštvo predstavili su Đuro Vidmarović, predsjednik Društva hrvatskih književnika, dr. sc. Smiljana Zrilić, redovita profesorica Sveučilišta u Zadru, i Zorica Matola, voditeljica Hrvatskoga kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“.

U ulozi organizatora Zorica Matola srdačno je pozdravila sudionike predstavljanja, ponajprije autoricu Jolanku Tišler, dr. Atilu Kosa, počasnoga konzula Republike Hrvatske u Kaniži, Ivana Gugana, predsjednika Hrvatske državne samouprave, Josipa Griveca, dožupana Međimurske županije, predsjednika Mješovitog odbora za suradnju Međimurske županije s pomurskim Hrvatima, Maria Moharića, predsjednika EGTS-a „Mura regija“ i Stjepana Tišlera, načelnika sela Serdahela, ravnatelja EGTS-a „Mura regija“ i predsjednika Narodnosne udruge za seoski razvoj Pomurja.

„Osjećaji, stare pripovijetke, koje imaju stvarnu podlogu, naš lijepi kaj, na kojem je jeziku napisan veći dio pjesama u zbirci, svi su naši biseri, naše nasljedstvo kao i naša pjesnikinja Jolanka Tišler, jedina pjesnikinja među Hrvatima u Mađarskoj koja stvara pjesme i prozu na kajkavskom dijalektu“, rekla je u uvodnom govoru voditeljica Zavoda „Stipan Blažetin“.

Pomurskoj pjesnikinji, članici Društva hrvatskih književnika, dao je potporu svojom nazočnošću i predsjednik Društva Đuro Vidmarović. Prema njegovu mišljenju Jolanka Tišler iznimno je važna kao književnica jer je ona lokalni idiom, ona je kajkavski govor pomurskih Hrvata pretvorila u svojevrstu književnu liriku, čak i na tom govoru okušala je i u proznom tekstu. To je velik zahvat jer ne postoji kodifikacija kajkavskoga narječja, ona je negdje u sebi ponijela izvorno sav bogati oblik narodnoga govora i pretočila u lirski i prozni tekst. Među ostalom reče da književnici za manjine od iznimne su važnosti jer oni čuvaju književni jezik na literarnoj razini, samim time mnogo učine protiv asimilacije. Samo predstavljanje ispunilo ga je optimizmom, bila je zastupljena cjelokupna hrvatska baština od pisane riječi do pjesme, folklor i vrlo bi ga obradovalo

Pjesnikinja čita pjesme iz nove zbirke.

ako bi se takvi susreti češće održavali u tome prekrasnom prostoru u Zavodu, u čemu je i ponudio pomoć.

O samoj zbirci „Odlazim u morske tišine“ govorila je prof. dr. sc. Smiljana Zrilić, pjesnikinja dugogodišnja kolegica i prijateljica, pročitala je predgovor koju je napisala za zbirku. Profesorica je istaknula da Jolankine pjesme u zbirci ne dopuštaju da se čitaju po nekoliko od njih, nego čitatelja nukaju da ih pročita od prve do zadnje pjesme, jer govore o jednom životu koji ne stane, nego teče poput rijeke Mure, sve do mora.

„U beskrajnome moru riječi pjesnikinja bira samo one najljepše, mirne i tople poput bonace i oseke. Ne mogu ne zabilježiti: *da miriše val srebrnim sjajem pored franjevačkog samostana na Školjiću*. Kao što se ne može ne opaziti da pjesnikinja s ushitom pjeva i piše o krikju galeba, raspjevanim oleandrima, hladu morske tišine gdje more plete svoj mir, a val grli kamenu

obalu. Čarobno slaganje riječi, slika i opisa zvukova. More, bilo plavo, bilo mirno, uzburkano, valovito ili tamno i olovno, vječni je motiv brojnih pjesama, ljubavnih, domoljubnih, rodoljubnih, veselih i tužnih, ali u Jolankinim pjesmama more diše i šumi drukčije, zaštićeni je, vječno čuvani i najočitiji simbol Hrvatske u čistom srcu pomurske duše“, kazala je profesorica Zrilić.

Razgovor s pjesnikinjom vodile su Zorica Prosenjak Matola i dr. Smiljana Zrilić, pitajući je o neizmjerne ljubavi prema rodnome kraju, Muri i Jadranskomu moru, o teškim vremenima prognošta i o nastajanju njezinih pjesama. Predstavljanje su prekrasno zaokružile interpretacije Jolankinih pjesama njezinih prijateljica, kolega dr. Erike Rac, Marije Kanižai Prosenjak i Marije Žigulić Vargović, odnosno pjevanje pučkih popijevaka mjesnoga Pjevačkog zbora „Mura“ i učenice Mire Prosenjak. Iskristivši priliku okupljanja pomurskih pedagoga na predstavljanje, Ivan Gugan, predsjednik Hrvatske državne samouprave, uručio je Zahvalnice hrvatskim pomurskim učiteljicama, koje nisu mogle pribivati središnjoj svečanosti Dana hrvatskoga školstva: Jolanki Tišler, Mariji Prosenjak Kanižai i Mariji Doboš Mezödi. Na kraju Zorica Prosenjak Matola zahvalila je Stjepanu Tišleru, predsjedniku Narodnosne udruge za seoski razvoj Pomurja, na financijskoj potpori i na radu suradnicima Zavoda, Timei Reicher Székely i Blažu Bodišu, čime su omogućili da se zbirka objelodani, a zatim je autorica svima napisala poneku posvetu u poklonjenu zbirku.

Trenutak za pjesmu

Kesnevi bači

Kesnevi bači su
Pravi veseljak
Jempot nis pitam
Kam tak rano, bači
A oni mi viknu:

Kaj je to rano
Am je već na poli
Videti vranu

A da nim je Mađar
V goricaj viknul:

Hová viszi azt a szénát, bácsi?

Oni su mi odgovorili ovako:
Ej, visi, visi, naj visi!
Kam visi, to se i sperhiti.
A kaj je tebe briga
Kak moj voz stoji

Bači Kesnevi su i šterčiju
Šalom i smehom dbajli
Maderskoga jezika su se
Nigdar ne navčili

Jolanka Tišler: Odlazim u morske tišine

Treća samostalna zbirka Jolanke Tišler „Odlazim u morske tišine“ objelodanjena je u nakladi Narodnosne udruge za seoski razvoj Pomurja. Knjiga je rezultat 20-godišnjega stvaranja serdahelske pjesnikinje od objavljivanja prethodne zbirke „V zrcalu rodice“ (1998.). Urednik je i lektor zbirke dr. Mijo Karagić, književnik, umirovljeni predsjednik Hrvatske državne samouprave, odnosno počasni konzul Republike Hrvatske u Kaniži.

„Odlazim u morske tišine“ treća je samostalna zbirka Jolanke Tišler („V modrini neba“ 1988., „V zrcalu rodice“ 1998.) u kojoj mnogo veći naglasak dobiva njezino materinsko, kajkavsko narječje, naime, na 230 stranica od 154 pjesme, 84 su pisane na njemu, jednako kao i sedam prozih tekstova (anegdote). Uzmemo li u ruke knjigu mekanih korica, na zalistku možemo čitati preporuku urednika, književnika dr. Mije Karagića, koji već gotovo pola stoljeća poznaje autoricu i kao kolegicu pjesnikinju i kao članicu hrvatske inteligencije u Mađarskoj: „Pjesnikinja je opjevala svoj život sa svojom ljepotom i dramom, pravdom i nepravdom, razumijevanjem i mržnjom. Ispred boli bježi u književnost, u sljedećem trenutku pak usmjerena je prema rodnome zavičaju, životu Hrvata na obali rijeke Mure.“ Preporuku na mađarskome jeziku napisao je Stjepan Tišler, predsjednik Narodnosne udruge za seoski razvoj Pomurja, načelnik sela Serdahela, koji ističe bit njezina stvaralaštva na prelijepome serdahelskom kajkavskom narječju, u očuvanju hrvatske riječi, čime je Jolankin život u potpunosti protkan. U izdanju možemo čitati i preporuku Zorice Prosenjak Matola, voditeljice Hrvatskoga kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“, koja o pjesnikinji piše: „To je naša Kajkavska ruža..., Ružica, od navek i zavek. Pomurski kajkavski duh i naš jezik prate Jolanku Tišler na životnom putu, kako je ona rekla: *Pruge života paralelno bježe u daljine, nikad se ne rukuju, jer su im životni putevi određeni.* U duhu, mislim a riječima njezinih pjesama i proze krije se istinska sudbina, trenutni i vječni osjećaji, bol, beskrajna radost i tuga, sreća i ljubav, vjera u Boga i ljudsku dobrotu, svi ljudski osjećaji, cijeli život.“ Osim navedenih, zbirku preporučuju i drugi književnici, autoričini prijatelji György Szondi, László Bíró, Judit Kocsis, dr. Stjepan Hranjec, obitelj Skok. Predgovor je napisala prof. dr. Smiljana Zrilić, cijelu zbirku opisuje kao jednu cjelinu, cjelinu autoričina životnog puta, tijek vode, rijeke Mure u „morske tišine“, u čijem plavetnilu pronalazi mir. Au-

torica predgovora piše da Jolankina zbirka „ne dopušta nam pročitati jednu pjesmu, nekoliko, pet ili deset, ostale ostaviti za sutra. Čitaju se bez stajanja, od prve do posljednje, jer pričaju o jednom životu, koji ne može stati, koji teče i kojeg Mura nosi do obala mora.“

Urednik dr. Mijo Karagić podijelio je pjesme u šest cjelina, u svaku podjednako uvrstio pjesme pisane na hrvatskome književnom jeziku i na dijalektu. Prema autoričnim riječima odabir jezika i govora ne bira svjesno, nego samo onako kako joj misli upravljaju „ruku“, ipak najdublji njezini osjećaji na bijelom papiru stvaraju se na njezinu materinskom kajkavskom narječju. Prvi je dio pjesama sabran pod naslovom „Kaj je naša radost“, pjesme o najdubljim osjećajima vjere u ljubav, a jednako tako vječna nesigurnost, nemir i sumnja u njezinu iskrenost *Zgubljena protuletja, Nemir, Naši poti, „Zvijezde i moj križ“* obuhvaća razmišljanja već u „mirnijim vodama“ s pomirbom s teškom sudbinom. Ljubav prema rodnome kraju *Moj rodni kraj, Moj horvatski, Lipa Horvatska* prema svojem narodu, materinskom jeziku i matičnoj domovini otpjevana je u dijelu pod naslovom „Domaje dvije imam“. Vijenac pjesama s vjerskom tematikom naslovljen je „Bože, pomoz!“ *Betelemska štalica, Kristoš na križanju.* Pjesme u dijelu „Radost moja“ protkana ljepotom života, pronalaženje „svakodnevnih male sreće“, *Pahuljice, Stari hrast, Mami,* pjesme dišu lakoćom, protkane bezbrižnošću koje nas vode do Jolankine dječje književnosti *SMS, Mačka cila, Brojalice.* Zadnji dio knjige sadrži prozne tekstove na zavičajnom kajkavskom koje opisuju jednostavne ljude pomorskoga kraja koji su se zbog svoga hrvatskog materinskog jezika teže snalazili u mađarskoj sredini i često postali predmetom smijeha. Te je anegdote autorica vrlo lijepo sročila u prozni tekst, dajući im takav okvir proznog teksta u kojem se zadržao duh pomorskoga naroda, koji je mnogo trpio, ali unatoč teškim vremenima nikad nije izgubio svoj osjećaj za humor. Ljubitelji književne riječi, kaj-

JOLANKA TIŠLER rođena je 1948. u Serdahelu gdje je završila osnovnu školu. Maturirala je u budimpeštanskoj Hrvatskosrpskoj gimnaziji, a diplomirala na Visokoj nastavničkoj školi u Peču, a kao izvanredni student završila je slavistiku na Filozofskom fakultetu Sveučilišta „Eötvös Loránd“ u Budimpešti. Zapošljava se u rodnom selu kao nastavnica, zatim radi u Keresturu, pa opet u Serdahelu kao ravnateljica Osnovne škole „Katarina Zrinski“, sve do mirovine. Živi u Serdahelu. Objavljivala je pjesme u raznim antologijama, autorica je udžbenika za hrvatski jezik, objelodanjene su joj samostalne zbirke pjesama: *V modrini neba – pjesme* (1988.), *V zrcalu rodice/Szivárványtűkörben – pjesme* (1998.) i *Odlazim u morske tišine – pjesme i proza* (2018.)

kavskog narječja, lirskog pjesništva ili proze s humorom uživati će u novoj knjizi Jolanke Tišler i moći ploviti na valovima i vrtlozima mutne Mure do kristalnočistog mora, da pronađu tišinu i mir za svoju dušu.

beta

Bogatstvo...

Odlazim u morske tišine

Otvorena izložba „Poklade – preporučajući običaj mohačkoga Bušarskog ophoda“

U Izložbenom prostoru „Zoltán Kallós“ Kuće mađarske baštine 12. siječnja 2019. otvorena je izložba „Poklade – preporučajući običaj mohačkoga Bušarskog ophoda“. Postav čine djela fotografa Zolta Répásyja, i predmeti mohačkoga Muzeja „Dorottya Kanizsai“ te i mjesnih Narodnih primijenjenih umjetnika, koji usporedno predstavljaju prošlost i sadašnjost toga šokačkog običaja. Priredbu su nastupom uveličali mohački Tamburaški sastav „Poklade“ i Vivien Graf, bušari i Šokice pod krinkom u narodnim nošnjama. Izložba je okupila mnogobrojne posjetitelje, ne u posljednjem redu i Hrvate iz Budimpešte i njezine okolice.

Fotografija za uspomenu...

U izložbenome prostoru „Zoltán Kallós“ Kuće mađarske baštine polako se okuplja publika, dive se postavu... iznenada žamor prekidaju zvuci klepetala i čegrtaljke, zvuk dude i bučni bušari, u pratnji mladih Šokica pod krinkom u narodnim nošnjama. Zanimljiv ulazak bušara bio je upotpunjen kada je hrvatske pjesme zapjevala Vivien Graf u pratnji mohačkoga

Tamburaškog sastava „Poklade“. Zatim se nazočnima obratila, ujedno i postav otvorila folkloristica Kincsó Verebélyi. U kratkim je crtama predstavila povijest Bušarskog ophoda, govorila je o promjenama tog običaja tijekom proteklih godina. Po njezinim riječima nekada su bušari bili isključivo momci, ili mladi bračni parovi, a sama svečana prigoda započela je s po-

ljoprivrednim obredom. Legenda kaže da su Turci htjeli zauzeti Mohač, ali su ih spriječile strašne utvare u maskama i s buzdovanima u rukama koje su navalile na njihove redove s mohačkog otoka. Pokladni su običaj mohački Hrvati donijeli iz pradomovine kada su se naselili u ovim krajevima početkom 17. stoljeća. Crkveni izvori prvi put ga spominju 1783. godine prigodom kanonske vizitacije. Postav je podijeljen na više sadržajnih cjelina, u prvom na djelima fotografa Zolta Répásyja pratimo kako se muški i mladići okupljaju, potom i njihovu preobrazbu, kako oblače odijela, maske i bunde, a po vitrinama su zastrašujuće larfe iz Mohačkog muzeja „Dorottya Kanizsai“. Zatim bušarski ophod po ulicama, pokladno veselje, kuhanje u glinenom loncu, taj dio prate glineni lonci u vitrinama. U drugom dijelu izložbenoga prostora fotografijama i predmetima pratimo rad mohačkih obrtnika, izradbu bušarskih larfa, tamburica ili duda, u posebnim vitrinama su pak crne keramike. Izložene predmete i fotografije upotpunjuju bogati opisi. Izložbu su postavili Zoltán Szabó, Éva Borbényi, Zolt Répási, ravnatelj Mohačkog muzeja Jakša Ferkov i mohački obrtnici, koordinator je i kuratorica izložbe Veronika Kalina. Napomenimo da je taj običaj mohačkih Hrvata od 2009. godine upisan na UNESCO-ov popis nematerijalne svjetske kulturne baštine. Mohački Bušarski ophod ujedno je jedina hrvatska nematerijalna kulturna baština na tome popisu izvan granica Hrvatske. Izložba je otvorena za javnost do 5. ožujka 2019. godine. Naravno, mohački Bušarski ophod i ove godine s mnoštvom programa čeka sve znatiželjnike od 28. veljače do 5. ožujka 2019.

Kristina Goher

Razgleda se izložba.

Zastrašujuća bušarska larfa

Petroviski večer jubilejov i novih gradišćanskih knjig

Spomenik Prvoga i Drugoga svetskoga boja pred kapelom sv. Štefana u Petrovom Selu je na sredini decembra prošloga ljeta uvečer dobio posebni sjaj. Na poziv domaće Hrvatske samouprave u programskom ciklusu „Kulturna jesen“, na tom mjestu se je začeo spomin-večer 100. obljetnice kraja Prvoga svetskoga boja. Sviće su gorile, a misli su emigrirale na nepoznato mjesto, kade nek počivaju petroviski junaki, naši katani. U njevu čast su svitili veliki lampaši nažgani od načelnice sela Agice Jura-

Molitva pred spomenikom herojev

šić-Škrapić i predsjednice Hrvatske samouprave u Petrovom Selu Ane Škrapić-Timar. „Nigdor nima veće ljubavi, nek ki svoj žitak daje za brate svoje. Za ke sada molimo, oni nisu sebe milovali ož i svoj žitak i kerv svoju su za nas aldovali, za naše jimanje i sloboščinu našu. Poglej ada milostivno na nje o božjih Otkupitelj, i daj jim čutit dragovridnosti križne Tvoje smrti“; i ove riči molitve je preštao Rajmund Filipović, zamjenik predsjednice Hrvatske samouprave, iz prevoda Vincija Karlovića, duhovnika Petrovoga Sela, od 1933. do 1978. ljeta, za kom je mnoštvo još skupa molilo, potom pak nastavilo druženje u mjesnom kulturnom domu. Ljeto 1938. je u rodjenju dao za nas Gradišćanske Hrvate još i tri, istaknute persone. Lajoš Škrapić se je narodio u Petrovom Selu, i daleko od svojega rodnoga sela postao matematičar i fizičar, a iz Budimpešte je uputio svoje hrvatske pjesme, dokazujući svim onim ki su dvojili da i na ovom jeziku se znaju lipe misli izraziti. Izgubili smo

Rajmund Filipović i dr. Šandor Horvat pri tumačenju kipica iz Prvoga svetskoga boja

Akademik, dr. Nikola Benčić predstavlja Miloradićevu knjigu

ga 2016. ljeta, a ljetodan prlje napustio nas je njegov tovaruš Lajoš Brigović, učitelj, kolekcionar, kroničar, a i pokretač umjetničkih društava u Hrvatskom Židanu i rodnom selu, Prisiki. S pjesmom, videosnimkom, izložbom smo se spomenuli na dva Lajoše, a na priredbi je bila i kći Lajoš bačija dr. Jutka Škrapić, dokle je kći Lajoša Brigovića, Aniko Kováts prsudila Petrovom Selu zbirku slik i grafikova za ovu priliku, štoveć darovala je i jednu sliku od čaćinoga moljarskoga opusa. Treći jubilar, dr. Nikola Benčić uz ostalo je govorio od toga da su skupa išli u peštanskoj školi s Lajošom Brigovićem, a s Lajošom Škrapićem od bečkoga upoznavanja su postali „braća“. Akademik, dr. Nikola Benčić veljek je predstavio još i dvi knjige. Prva je objavljena pred dvimi ljeti u Željeznom, pod naslovom *Miloradić u vlašćem izdanju*, o životu, djelu i poslovanju Mate Meršića Miloradića. Profesor i akademik 1963. ljeta je obranio doktorsku disertaciju na slavistiki u Beču, ali, kako je rekao, s Miloradićem jako čudami su se bavili, i nije objavljena nijedna opširnija biografija o njemu. Bio je znanstvenik ki se je potipao po svitu, obrnuo se je u mnogi orsagi, dokle ga nisu smjestili u Kemlju, kade je pola stoljeća službovao „kot samotnjak“. Po njegovom slijedu su prošle cijele pjesničke generacije Gradišćanskih Hrvatov od kih je jedan još

živ u Frakanavi, 90-godišnjak, Anton Leopold. Miloradić je cijeli ciklus posvetio boju, dokle su Hrvati s mužikom pozdravili boj u Cogrštofu, Juri, a on je pisao protiv boja. Miloradićeva knjiga je detaljni studij o najznačajnijem Gradišćanskom Hrvatuu, po kom će se nazvati i sambotelska Hrvatska škola i čuvarnica. Druga knjiga, *Povijest Gradišćanskih Hrvatov*, kako je rekao jedan od autorov, zaštopat će školju u ponudi knjig, ka predstavlja Hrvate i nas Gradišćanske Hrvate u svojoj sredini i na ku knjigu smo morali čekati petsto ljet dugo. „S ovom knjigom smo stvorili jedan spominak na naše ljude, skupa s Nimci, Ugri, Hrvatii ki su točili krv za ovu zemlju. A i naši Hrvati su rovali zemlju, kot i Nimci, tržili su se kot i drugi, a zato smo im htli spomenik postaviti. Ovo je prvi korak u našu kulturnu povijest“, istaknuo je predavač, rodnom iz Narde, čiji referat svaki put je jedan posebni doživljaj poslušati. U kooperaciji sambotelske Knjižnice „Dániel Berzsenyi“ i Hrvatske samouprave Petrovoga Sela, je dr. Šandor Horvat etnograf i ovde, kot par tajedan prlje u Nardi, predstavio posljedice Prvoga svetskoga boja s gledišća zapadnougarskih sel.

Tiho

Brigovićeva izložba i publika

Brlobaško došaće

„Faljen Isus, na to mlado leto, si zdravi i veseli bili, čestiti i bogati. Bože, vam daj što od Boga željite: teliće, kravice, pačice, piliće, kao i dušno zveličenje najviše.“

„Veselite se s onima koji su s vama“, ovim je riječima pozdravio vjernike Ilija Čuzdi u Brlobašu 15. prosinca na adventskoj tamburaškoj misi. U organizaciji Hrvatske narodnosne samouprave sela Brlobaša, na čelu s Ivicom Pavlekovićem, toga se dana održala priredba pod nazivom „Hrvatski Božić“. Cilj je bio okupiti stanovnike, unutar toga Hrvate, ovoga malog podravskog naselja i biti malo zajedno u iščekivanju Božića. Kako bismo se i duhom pripremili na ovaj veliki kršćanski blagdan, pomogla nam je i sveta misa koju je služio martinački župnik Ilija Čuzdi, u ovom duhu. Djeca iz sela pripremili su s pomoću svojih odgojiteljica kratak program, a zatim su nam mladi martinački tamburaši pokazali svoje umijeće, a na kraju članovi KUD-a Podravina dočarali su pravo predbožićno ozračje. Postavio se božićni stol, došli su čestitari, pjevale su se adventske i božićne pjesme. U očima starica pojavile su se i suze radosnice slušajući davno zaboravljene ili već nepjevane pjesme. Cilj je ostvaren – veselilo se s onima koji su bili skupa ovog popodneva.

Martinački tamburaši

Foto: ADRIEN SCHAU

Barčanski KUD Podravina

Na kraju je programa Hrvatska samouprava ugostila gledatelje, a potom je svatko u tišini, s lijepim doživljajima krenuo kući kroza snijegom pokriveno selo. Priredba se ostvarila uz novčanu potporu Ministarstva ljudskih resursa (NEMZ-KUL-18-0518).

Vesna Velin

VIROVITICA

Pošto je to u prošlom izdanju bila Sisačko-moslavačka, županija partner 24. Međunarodnog sajma, gospodarstva, obrtništva i poljoprivrede Viroexpo 2019, koji će se u Virovitici održavati od 15. do 17. ožujka, bit će Splitsko-dalmatinska županija.

„Prihvatili smo biti županija partner na Viroexpu 2019. godine. Radi se o jednom od najvećih gospodarskih sajmova u Hrvatskoj i zbog toga zahvaljujemo i županu Igoru Adroviću i Virovitičko-podravskoj županiji što su u nama prepoznali budućeg partnera, a mi ćemo se na ovome međunarodnom sajmu predstaviti u najboljem svjetlu“, poručili su iz Splitsko-dalmatinske županije.

Organizatori i pokrovitelji Viroexpa jesu: Virovitičko-podavska županija, Grad Virovitica, HGK – Županijska komora Virovitica, HOK – Obrtnička komora Virovitičko-podavske županije, Turistička zajednica Virovitičko-podavske županije. Tehnički je organizator Viroexpo d. o. o. Podsjetimo, zemlja partner 24. međunarodnog sajma gospodarstva, obrtništva i poljoprivrede Viroexpo bit će Republika Slovenija. (www.vpz.hr)

Pozivnica

Hrvatska narodnosna samouprava grada Barče srdačno Vas poziva na
BARČANSKI REGIONALNI HRVATSKI BAL
koji će se održati
2-og veljače 2019. (subota) s početkom u 19 sati
u auli Gimnazije Széchenyi Ferenc
(Barča, Ulica Tavasz 3.)

Nastupaju:
KUD Podravina (Barča)

Sviraju:
Orkestar VIZIN (Pečuh)
Miki Music (Virovitica – Hrvatska)

Ulaznice:
3.800 Ft s večerom
2.000 Ft bez večere

Ulaznice se mogu naručiti na sljedećim telefonskim
brojevima:
+36 20/94 28 694
+36 20/49 71 143
+36 70/36 29 806

Pokrovitelji: Hrvatska narodnosna samouprava grada
Barče, Hrvatska samouprava županije Šomođ,
KUD Podravina, Zajednica podravskih Hrvata

Mala stranica

Digitalni ili pravi prijatelji

Današnji digitalni svijet utječe i na prijateljske veze. S nekim je ljudima lakše saobraćati putem ekrana nego oči u oči, no radi li se tada o pravom prijateljstvu ili ne? Najboljim prijateljima pošaljete hrpe poruka, a putem mejla i chata možete biti u vezi s ljudima cijeloga svijeta, ipak prividno druženje nikada nije prava zamjena za osobnu vezu, ali može biti nadopuna.

Prednosti prividnoga druženja:

- ✓ Može održavati prijateljstva između ljudi koji daleko žive.
- ✓ Kadšto nam je neke stvari lakše reći ako nam sugovornik nije u blizini.
- ✓ Mrežni saobraćaj, komunikacija omogućuje da nađemo istomišljenike: na Fejsu ili instagramu često se poveže druština koja ima neke slične interese.

Prednosti druženja uživo:

- ✓ Nema nesporazuma. Kada na chatu brzo tipkate, često može doći do nesporazuma.
- ✓ Pravi su zagrljaji mnogo bolji od prividnih. Kada ti se prijateljica loše osjeća, najbolje pomažu pravi zagrljaji.
- ✓ Zajednički doživljaji povezuju. Ono što nas stvarno veže za naše prijatelje nisu zabavne objave na zidu ni šašavi selfijevi. To su lijepi događaji koje zajedno proživimo s dragim ljudima.
- ✓ Govor tijela. Ono što čovjek osjeća i misli ne može se uvijek vidjeti i u njegovim riječima. Mimika, geste i govor tijela čine gotovo polovinu saobraćaja.
- ✓ Tajne su sigurnije. Pravi razgovor udvoje štiti tajnu i čuva je na sigurnome.

Za pametne i pametnice

Spoji ono što ide zajedno.

MALI JEZIČNI SAVJETNIK

Volim mog psa. Ili Volim svog psa.

Povratno-posvojna zamjenica SVOJ zamjenjuje sve posvojne zamjenice kada označuje da nešto pripada subjektu.

Pogrešno je:

Volim mog psa.

Pravilno je:

Volim svog psa.

Pogrešna upotreba ove zamjenice može uzrokovati nesporazum zbog razlike u značenju, npr. u rečenici

Ivan nosi njegovu majicu. i Ivan nosi svoju majicu. Razlika je u tome što u prvoj rečenici Ivan nosi majicu koja pripada nekoj drugoj muškoj osobi, a u drugoj rečenici nosi majicu koja pripada njemu, Ivanu.

„Dil-dil duda“ u Keresturu

Da su se na pomurskim svadbama rabile dude, već su mnogi stanovnici toga kraja zaboravili, ali ih 19. siječnja u Keresturu vrsni svirači i istraživači toga glazbala prisjetiše promidžbenim koncertom CD-a izvorne narodne glazbe „Dil-dil duda“ i predstavljanjem zajedničkog dudaškog nasljeđa u dolinama Mure i Drave. Glazbeni sadržaj CD-a prikazali urednici i producenti Zoltan G. Szabó i Andor Vegh, te Orkestar Mišina i Čisti izvor. Program vezan uz tradicijsku glazbu i zanate ostvaren je u okviru projekta „CultuREvive Tour“, Interreg V-A programa za prekograničnu suradnju Mađarska – Hrvatska u kojem sudjeluju, kao vodeći partner, Udruga narodne umjetnosti Zalske županije, i partneri Turistička zajednica grada Koprivnice i Centar dr. Rudolfa Steinera iz Donjeg Kraljevca.

Članovi orkestara Mišina i Čistih izvora izveli su poznate pomurske popijevke.

Glavni cilj projekta „CultuREvive Tour“, koji se zatvara ovoga mjeseca, bio je stvoriti ekološku turističku rutu na kojoj se nalaze radionice majstora starih obrta, osnutak sastava „CultuREvive Tour“. Ruta povezuje obrtnike koji rade na području projekta, izrađuju svoje proizvode uporabom prirodnih materijala iz regije, otvoreni su za učenje, razvoj i prijenos znanja te osim ovoga za međusobnu i uzajamnu suradnju, saznalo se od Eve Skrabut, predsjednice vodećeg partnera Udruge narodne umjetnosti Zalske županije. Andor Vegh, ađunkt na Sveučilištu u Pečuhu, vrsni svirač i izrađivač dude u našoj hrvatskoj zajednici, pa i mnogo šire, zahvaljujući su-

radnji sa Zoltánom Szabóom, glavnim muzeologom Kuće tradicija, uključio se u projekt, tijekom kojeg je radio na istraživanju zajedničke glazbene i dudaške kulture s jedne i druge strane granice. Naime, na tom su se području koristili istim glazbalom, čak su imali i iste dudaše.

– Mnogi ne znaju da jedan od prvih odlikovanih dudaša bio je Imre Janković iz Breznice, koji je imao i hrvatsko podrijetlo i bio posljednji dudaš na tim područjima koji se koriste specijalnim dudama s laktacom. Dude se prepoznaju po tome što imaju mijeh, obično se izrađuju od kozje kože. Onaj dio na kojem se svira jest prebiraljka, u njoj na mađarskom dijelu ima

Predstavljena je izradba košara.

samo dva piska, a na južnijim područjima ima tri piska, to je regionalno svojstvo, a te dude proširene su sve do Zagorja i Turropolja. To se glazbalo koristilo i s jedne i druge strane hrvatsko-mađarske granice, i to je ona sastavnica koja potvrđuje prekogranični značaj ovih materijalnih i

nematerijalnih kulturnih dobara“, objasnio je profesor Andor Vegh.

Zbog čega je baš izabran Kerestur za predstavljanje toga projekta i za predstavljanje CD-ploče? Na to smo dobili odgovor iz prikaza povijesti toga glazbala, naime još u tridesetim godinama prošloga stoljeća u Keresturu su se sakupljali pučki napjevi i tada je u tome pomurskome mjestu živio svinjar Ištvan Biro koji je svirao na dugačkim furiglama i na dudama. O nje-

mu je napravljena i fotografija koja je stavljena kao ilustracija za omotnicu novog CD-a. Ima i drugih izvora o tome da se u Pomurju sviralo na dudama, naime za vrijeme sakupljačkog rada Đure Šarošca i Đure Frankovića, u Pomurju je neka starija Sumartonkinja govorila o tome da su u njezinim svatovima svirali na dudama. Prema mišljenju Andora Vegha bilo bi vrijedno još bolje istražiti to hrvatsko područje i izdati CD samo s hrvatskim pjesmama kako bi ovdašnji svijet shvatio koliko je to vrijedno. Inače, u okviru projekta objavljeno je manje izdanje o dudaškoj glazbi na tri jezika (mađarski, hrvatski, engleski), a nosač zvuka sadrži pjesme s hrvatskog i mađarskog dijela Zalske županije, odnosno iz Međimurja. Članovi Orkestara Mišina i Čistih izvora (Žombor Horvat, violina, Andor Vegh, dude, Zoltán Szabó, dude, svirala, Pavo Havasreti, bas, citre, pjevaju: Katalin Juhas, Erika Kuruc, Marija Ivanković, Filip Golubov) dio te građe predstavili su pomurskoj publici, među kojom je bilo mnoštvo poznatih pomurskih pjesama. Na CD-ploči slušatelji mogu naći i jednu priču „Čudesna svirala“. Osim glazbenih sadržaja i predavanja o povijesti dude publika se mogla upoznati i sa starim zanatima: izradbom košara i tzv. pastirskih lepeza.

beta

Knjiga o desetljetnom žitku skupne fare Pinčene doline

Farnik Tamás Várhelyi predstavlja knjigu

Sambotelski biskup dr. András Veres je od augustuša 2007. ljeta s dekretom proglasio da se Fari apoštolov sv. Petra i Pavla priključuju kot filijale fara Narda, Gornji Četar, Keresteš, Hrvatske Šice i Pornova. Ovako su sva naselja u Pinčenoj dolini zašla pod samostalnu, ali skupnu faru sa sjedišćem u Petrovom Selu. Završavaju desetljetnoga jubileja je i došla ideja da se izda album o bogatom vjerskom žitku, s doživljaji, spominjki u riči i s kipici, ali sama priprava je zela duglje vrime nego što je mislio sam urednik, duhovnik Tamás Várhelyi. Suprot svih poteškoć, izdanje je ugledalo svitlo dana

još lani, koncem ljeta, a prezentirano je po prvi put u petrovskoj kapeli. Predgovor knjige, pod naslovom „A szentpéterfai (Pinkamenti) nemzetiségi plébániaegyüttes első 10 éve. 2007–2017”, je četverojezični (ugarsko-nimško-hrvatsko-engleski) u kom se spominje: „U povodu desetoga jubileja se je rodila ta ideja da bi dobro bilo ove kipice u ruke zet da se ovi kipici ne prašu samo na fari i na kompjuteru nego da s nostalgijom i zahvalnošću budemo mislili na prvo desetljeće, kad budemo gledali ove snimke. Tako, kot naše stare majke kad su si u staro vrime u ridiki nosile kipice od familije i su gizdavo kazale snimke od nukićev i od raznih obiteljskih događajev. A to su kazale kad su se našle s drugimi u društvu, u rodbini ili doklje su čekale na red kod frizera.” Knjiga od 627 stranic sadrži 3799 slik u koloru, a po sadržaju su slike i teksti podijeljeni na 34 veća poglavlja, početo od crikvenih događanja u naši seli; kršćenja, prve pričesti, bermanja, pirov i sprohodov, ali su tijekom jednoga desetljeća obilježene bučure, kanonske vizitacije, tabori, spravišća crikvenih zborov, dani ministrantov, izleti, shodišća, omladinski festivali, i na kraju poteškoće, kviri i potpore, kot i obnove, restauracije i investicije

u/na crikveni zgrada i vjerskih spomenikov. Na omotu knjige je pri Petrovskom zidnom kalendaru hasnovana slika prik snimala Danijela Timara, a na zadnjoj stranici su sve crikve Pinčene doline snimljene

iz lufta. Knjiga je izdana prik Fare u Petrovom Selu, a pripreme za tisak je vršio Tamaš Teklić i Izdavačka kuća Danica. Izlazenje knjige su potpomagale seoske i narodnosne samouprave u Pinčenoj dolini, kot i Hrvatska državna samouprava, Savez nimških samoupravov u Zalskoj i Željeznoj županiji kot i Hrvatska samouprava Željezne županije. Album je predstavljen pred božićnimi svetki u svi naši crikva kojega je s posebnom radošću dao vjernikom u ruke naš farnik jer „to je dokument koji govori od nas”. Izdanje se more kupiti na fara za 7500 Ft. *Tiho*

FOTO: IMRE HARSÁNYI

XVI. kiseška Maligan-tura

Pravi zimski ugodjaj je sprohadjao kiseške Hrvate na svojoj Maligan-turi prve januarske subote, ka je na neki način i svojevrсна čestitka novom ljetu, a i pozdrav lipoj tradiciji gostodateljstva kiseških vinarov, ki su pripravni toga dana široko otpriti vrata pred mnoštvo ljudi. Prva štacija kušanja delicijov i svega tekućega bila je, kot svenek, u pivnici duhovnika Vilmoša Harangozoja, rodom iz Petrovog Sela, potom je dalje krenula vesela grupa po gustom snigu i se je obrnula na brojni mjesti. Maligan-tura je završena, po običaju, u Štefanićevom klitu, a uz fanjsku večeru ki se još nije utrudjao, mogao je pojt u tanac uz muziku židansko-prisičkih sviračev. U noći se spustiti doli s kiseškoga briga samo uz misečni lampaš, no to je zopet posebna povidajka... *Tiho*

Županijska nagrada Juliji Milković-Ronczi

Na adventskom svečanom sastanku u Starom Gradu i lani je dodijeljena županijska nagrada „Za Gradišćanske Hrvate”, kot priznanje Hrvatske samouprave Jursko-mošonsko-šopronske županije osobam, ke su se u minulom periodu istaknule u djelovanju za dobrobit hrvatskoga naroda. Odličje je prikdao Jožef Tolnai, dopredsjednik županijske Hrvatske samouprave, Juliji Milković-Ronczi ka se je cijeli žitak zalagala za obdržavanje hrvatskoga jezika i tradicij u rodnom joj selu Kemlji. Od 1973. ljeta je bila zaposlena kot tajnica domaće Osnovne škole sve do mirovine 2012. ljeta, a od samoga osnivanja kemljanske Hrvatske samouprave je bila zastupnica, a sada je i dopredsjednica. Imenovana je u Društvu Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj i tajnicom 1998. ljeta, polag predsjednice Matilde Bölcs. Aktivno sudjeluje u organizaciji mjesnih hrvatskih priredbov, a od lani je članica velikoga zbora Gradišćanskih Hrvatov Pax et bonum. *Tiho*

Julija Milković-Ronczi (sliva) s Marijom Novič-Stipković

2019. márc. 9. 19.00

AGORA – Művelődési és Sportház Szombathely, Március 18. tér 8.

Koprive Gyűjtemény 2 koncert

Koprive

Nagyszabású műsor a zenekarral és vendégeikkel
Spektakuláris program s orkesztrrel s a nájhováim góstimá
Danics Dóra (X Factor winner), **Petra Grišnik** és mások / i drugi

A belépőjegyek az AGORA MSH jegypénztárban és az együttes tagjainál vásárolhatók meg.
Ulaznice se mogu kupiti na blagajni AGORE i kod članova sastava.

A belépőjegy ára / Cijena ulaznice: Élővételeiben / u pretprodaji: 1500 Ft – A helyszínen / na licu mjesta: 2000 Ft
 Info: facebook.com/koprive, tskoprive@gmail.com, +36 20 3653504 +36 20 9154357

BUDIMPEŠTA

Hrvatska samouprava Male Pešte i ove godine organizira svoju uobičajenu Pokladnu večer. Zabava će biti 2. veljače 2019. od 18 do 23 sata, u prostorijama Općeprosvjetnog doma Male Pešte (XIX., Telekijeva ulica 50). Ulaz je pod krinkom besplatan, u suprotnome 800 Ft. Svira orkestar Svita.

ANDZABEG

Pod pokroviteljstvom gradonačelnika toga grada T. Andrása Mészáros, mjesna Hrvatska samouprava 26. siječnja 2019. od 19 sati, u Finta Rendezvényház (Velencei út 29) priređuje svoj uobičajeni Racki bal. U kulturnom programu nastupa mjesna Plesna skupina „Igraj kolo“, na balu svira sastav Podravka. Bal je s naramkom, o jelu i piću trebaju se pobrinuti gosti.

SIGET

Hrvatska samouprava svakoga rado poziva na Hrvatsku večer koja će se održati 26. siječnja 2019. godine u Flóriánovoj dvorani od 19 sati. O zabavi sudionika brinut će se orkestar Juice Team. Ulaznice se mogu kupiti za 4000 forinta do 23. siječnja na telefonskom broju +36 70 632 2365. Za vrijeme programa bit će i tombole za koju rado primaju poklone.

FOK

Hrvatska samouprava 26. siječnja 2019. godine, prigodom dočeka proljeća organizira Čajanku. Organizatori svakoga rado očekuju u 16 sati u foćkom domu kulture. U okviru programa bit će prilike za pečenje slanice, kušanje kuhanog vina i čaja, druženje i veselo čekanje proljeća.

Obavijest

Eržebetvaroška Hrvatska samouprava i ove godine organizira putovanje na Riječki karneval između 1. i 3. ožujka (petak – nedjelja). Cijena je sudjelovanja po osobi 14 000 Ft., što sadrži putni trošak, noćenje i hranu. Planirani je polazak iz HOŠIG-ova parkirališta 1. ožujka u 6.30 (XIV., Kántorné sétány 1 – 3.), noćenje je u Selcu, u dječjem odmaralištu grada Karlovca, u dvoposteljnima sobama. Planirani je dolazak u Budimpeštu u kasnim noćnim satima. Rok prijave i uplate sudjelovanja: 15. veljače 2019. Podrobnije informacije od predsjednice Hrvatske samouprave Katice Benčik na tel. broju 06 30 200 3919.

BIKIĆ

Kako je stanovnike obavijestio načelnik László Kovács, ovih je dana započela obnova zgrade mjesne osnovne škole, koja će se ostvariti u okviru projekta EFOP pod nazivom „Razvoj bačke osnovne škole“. Putem unijske potpore od 683 milijuna forinta Bajski obrazovni okrug ostvarit će infrastrukturni razvoj, osim u Bikiću, i zgrade područnih ustanova u Boršotu, Kačmaru i Tatazi. Od narečene potpore približno 428 milijuna forinta namijenit će se za obnovu bikičke škole, a u okviru ulaganja ostvarit će se obnova krova, osuvremenjivanje sustava grijanja, rasvjete, sanitarnoga čvora, izmjena unutarnjih vrata, poda, lamberije, stubišta, ličenje, izolacija, izgradnja novoga športskog igrališta na dvorištu škole, te cjeloviti društveni prostor na mjestu stare športske dvorane i svlačionica. Osim toga nabavit će se i razni uređaji i pomagala.

KEMLJA

Na poziv Hrvatske samouprave, u mjesnom Kulturnom domu 27. januara, u nedilju u 16 uri, nastupa Hrvatska kazališna grupa Hrvatskoga Jandrofa i Čunova s igrokazom „Lujó, kade si bio danas u noći?“, iz pera Hansa Lellisa. S ovom komedijom su jur nastupali hrvatski igrokazaci iz Slovačke, u domaćem Hrvatskom Jandrofu i Čunovu, a bila je puna dvorana pred kratkim i na predstavi u Bizonji.

SAMBOTEL

U seriji plesačnica u sambotelskom kulturnom centru AGORA, ova petka od 17.30 će se održati diča plesačnica, a od 19 uri svira Orkestar Vizina za ljubitelje hrvatske narodne glazbe. Na sambotelskoj plesačnici skupa će svirati veterani s mladjom generacijom iz Pečuha, a nazočni će moći tancati i na ritam drugih slavenskih narodov.